BERLINGSKE
1. SEKTION ONSDAG 13. JUNI 2018

Nye megabyer vokser de gamle over hovedet

Der er allerede nu kamp om pladserne, når de omkring 26 millioner mennesker i indiske Delhi skal frem. Men det bliver meget værre, hvis prognoserne holder stik: I 2035 skønnes Delhi med 43 millioner indbyggere at have overhalet Tokyo som verdens største by. Arkivfoto: Money Sharma/AFP/Ritzau Scanpix

Glem bare New York, London og Paris – kig mod Delhi, Dhaka og Niamey som verdens største byer. De vil nærme sig 100 millioner indbyggere, når syv af ti borgere i verden ifølge prognoserne vil bo i en by i 2050. Men trækker fremtidens metropoler også magten med sig fra vest mod syd og øst?

Af Peter Burhøi pbu@berlingske.dk

Da New York i de brølende 1920ere blev verdens største by, levede Dhaka i Bangladesh en rolig tilværelse med et indbyggertal, der svarer til Odenses.

Det samme gjorde Niamey og Lilongwe, mens fine damer flanerede langs Champs Élysées i Paris og svingede hofterne til jazz på Oxford Street i London i »de skøre år«.

De mest magtfulde lande i verden har historisk også rummet de største byer, der ikke blot har udgjort nationens navle for kultur, økonomi og institutioner, men deres knytnæve mod verden.

Men New York, Paris og London bliver i den nære fremtid vokset over hovedet af byer som Lagos i Nigeria, Kinshasa i Congo og Dhaka i Bangladesh. Og fremskriver man flere år, vil byer som Nigers lille hovedstad, Niamey, og Malawis ditto, Lilongwe, i år 2100 begge være større end New York.

Det er naturligvis risky business at regne så langt ud i fremtiden, anerkender forskerne Daniel Hoornweg og Kevin Pope fra University of Ontario i analysen »Population predictions for the world's largest cities in the 21st century«, der blev bredt omtalt sidste år.

Men de slår ikke desto mindre megatrenden fast med syvtommersøm:

»Mennesket er netop nu,« skriver de to forskere, »på en ubønhørlig urbaniseringssti, der stort set er opstået i det 19. århundredes Europa, Amerika og dele af Asien og sandsynligvis vil kulminere i Afrika i slutningen af dette århundrede.«

København er også med

Denne megatrend er København også en del af. Hovedstaden vokser hurtigt i disse år med de udfordringer, som det giver for bl.a. boligmarkedet.

Men det er intet at sammenligne med asiatiske og afrikanske byer af samme størrelse. En helt ny rapport, »World Urbanization Prospects: The 2018 Revision«, fra FN sætter to tykke streger under megatrenden.

- I 1950 boede 30 procent af verdens befolkning i byer. I år gælder det 55 procent. I 2050 68 procent.
- I 2030 vil verden rumme 43 megabyer med flere end ti millioner indbyggere. De fleste i udviklingslande med kraftig befolkningstilvækst, høje fødselsrater og ung befolkning. Indien, Kina og Nigeria vil står for 35 procent af stigningen i byboere.
- Også vestlige byområder vil igen opleve

BERLINGSKE
1. SEKTION ONSDAG 13. JUNI 2018

stigende urbanisering. Det gælder også Danmark, der ifølge FN-rapporten vil ramme en urbaniseringsgrad på 92 pct. i 2050.

FNs konklusion er ikke overraskende, men perspektivet af den afgørende. Med en stigende befolkning i verdens byer og især i asiatiske og afrikanske byområder afhænger verdens velbefindende i stigende grad af byernes velbefindende og evne til at løse denne verdens udfordringer.

Men kan de det?

2+2 giver 5 i byen

Det vil Ole B. Jensen, professor i byplanlægning ved Aalborg Universitet, gerne svare på, men understreger også, at det er pokkers kompliceret.

Først: Mennesker flytter mod byerne, fordi byen har nogle oplagte fordele.

»Den amerikanske sociolog Richard Sennett skrev engang en bog, hvor han mindede om, at »urbs« betyder »sten«, og »civitas« betyder »kultur-borgere«. Byen er altså i virkeligheden både noget fysisk, men også en måde at have samkvem på. Byen har en form for synergieffekt. 2+2 giver 5 i byen. Derfor har byerne ofte været arnested for innovation og idegenerering, fordi man i byen har mange muligheder for interaktion med andre mennesker. Samtidig er byen enormt kompetitiv og specialiseret. Der skaber vækst og job,« siger Ole B. Jensen.

Ifølge FN-rapporten bliver især spørgsmålet om bæredygtighed afgørende. Både hvad angår sociale spørgsmål om mindre bemidledes muligheder på bagsiden af byernes rigdom og i sagens natur også i forhold til klima og miljø.

»Er byen bæredygtig i sig selv, eller er den ikke? Det er spørgsmålet,« konstaterer Ole B. Jensen:

»Byen mindsker transport, man kan spadsere rundt, men den samler også på skrald, larm og møg. Det er en kæmpe maskine. Byen har et stofskifte med naturen, og man kan blive helt svimmel af at sidde på Manhattan og tænke på de varer, der skal ind, og det skrald, der skal ud,« siger han.

Problemet eller løsningen?

Debatten om byen kører. Ifølge nogle er urbaniseringen netop drivkraften for bæredygtighed, fordi varer og især tjenester kan tilvejebringes mere effektivt, når vi bor tæt. Det er simpelthen billigere for nemlig.com at bringe varer ud på Vesterbro end på Møn. Transport - en af de store klimasyndere - kan let foregå på elcykel.

På den anden side er verdens storbyer også beboet af verdens rigeste mennesker med dertilhørende vaner. Vi putter kød i munden, flyver ud og hjem og drømmer om en jeep i en by uden bakker. Spørgsmålet er dog, om det er byens skyld? Om vi ikke ville gøre det samme, hvis vi flyttede på landet.

Når det kommer til bæredygtighed, ligger vestlige storbyer i Sustainable Cities Index 2016 faktisk i toppen med Zurich, Frankfurt, Wien, Geneve og Stockholm på de fem første pladser, mens fremtidens megabyer som Calcutta og Delhi ligger i bunden. Penge kan nok forurene, men mange vestlige byer arbejder i disse år på at dæmpe aftrykket på natur og klima med grønnere transport og energivenlige boliger.

København satser blandt andet på cykler og vil være verdens første CO_2-neutrale hovedstad. »Livability« er det nye *buzzword* i den danske hovedstad, der både kæmper en national samt global kamp for at tiltrække nye borgere.

»Diskussionen om, hvorvidt byen er bæredygtig, handler meget om, hvordan du måler. Nogle undersøgelser peger faktisk på, at LA er mere bæredygtig, end man egentlig havde forestillet sig. Byen kan for eksempel noget med varme. Når boliger står tæt, holder de på varmen. Men det er klart, at hvis vi bor på en lille selvforsynende bondegård og rejser rundt med hyphest, så er det svært at slå. Det er en ideologisk diskussion,« siger Ole B. Jensen.

De magtfulde byer

I gamle dage var London og Paris symboler på magt. Ifølge rapporten fra de canadiske forskere vil byer som Lagos i Nigeria, Mumbai i Indien og Kinshasa i Congo være de tre største i 2100 med flere end 80 millioner indbyggere.

Men det betyder ikke, at de vil rykke magtbalancen mellem verdens storbyer eller nationer i en nær fremtid, mener Ole B. Jensen.

»Hvis vi måler på BNP pr. indbygger, vil fremtidens store afrikanske byer ikke bone ud. De vokser nærmest udelukkende i befolkningsmængde. Derfor er deres geopoliske potentiale - deres muligheder for at blive magtcentre i geopolitisk forstand - forsvindende lille. De vokser på én variabel: nemlig mennesker,« siger han.

»Man skal differentiere mellem de byer, der vokser alene på population, og dem, der i tilgift har en værditilvækst. For eksempel er det noget andet med indiske IT-korridorer. Vi gør ikke længere nar ad de indiske ingeniører,« fastslår Ole B. Jensen.

Uanset hvad er byerne kommet for at blive. Modtendenser kan opstå, men vil ikke skubbe megatendensen ud af kurs. Om mindre afrikanske byer vil vokse gamle europæiske verdensbyer over ende, vil tiden vise. For eksempel ligger mange af fremtidens storbyer langs kyster, hvorfor store klimaforandringer er en ubekendt i ligningen.

»Der er altid modtræk. Nogle gange har de været bundet op på det frie liv langt væk fra arbejdets åg. Men det lange seje træk peger på mere urbanisering. Bliver det en dystopi eller snarere en dejlig grøn bæredygtig by? Det er der ingen tvivl om, at det vil blive voldsomt forskelligt rundt i verden,« siger Ole B. Jensen.

»Nogle byer har ikke andet at vokse af end mennesker, og der er ikke noget dårligt ved mennesker, men de er ikke nok i sig selv. Der skal være universiteter, sikkerhed, økonomi, virksomheder,« konstaterer byplanlægningseksperten.

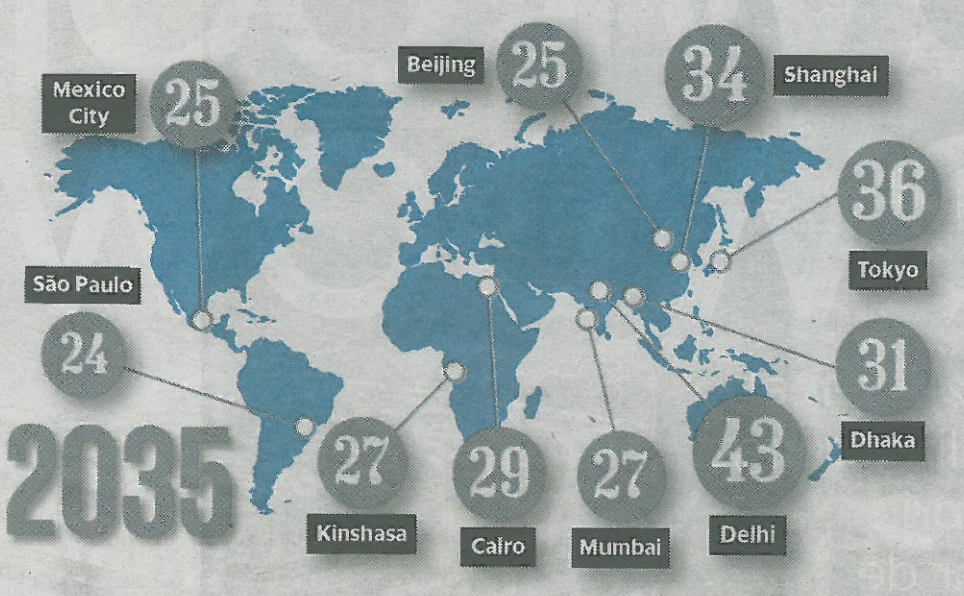
Verdens største byområder i 1950, 2015 og 2035

Top 10 over verdens største byer – før, nu og i fremtiden.

Indbyggertal i millioner

Berlingske Grafik: jcm / Kilde: United Nations Population Division Department of Economic and Social Affairs.

Tokyo er verdens største by, men i 2035 vil Indiens hovedstad, Delhi, overtage førstepladsen. En by som New York var i 1950 verdens største by. I 2035 vil New York være verdens 13. største by, viser ny rapport fra FN. Arkivfoto: Henning Bagger/Scanpix

> **Nogle byer har ikke andet at vokse af end mennesker, og der er ikke noget dårligt ved mennesker, men de er ikke nok i sig selv.**
>
> Ole B. Jensen, professor i byplanlægning, Aalborg Universitet